

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Teze k diplomové práci

**Srovnání vybraných českých a slovenských subjektů
působících v oblasti péče o kulturní dědictví**

Milan Novotný

© 2015 ČZU v Praze

Srovnání vybraných českých a slovenských subjektů působících v oblasti péče o kulturní dědictví

Souhrn

Tématem této diplomové práce je Srovnání vybraných českých a slovenských subjektů působících v oblasti péče o kulturní. V první části jsou vymezeny teoretické poznatky z oblasti kulturního dědictví a památkové péče, základní typologie a právní úprava českých a slovenských neziskových organizací, dále je představen úvod do problematiky dobrovolnictví a měření hodnoty práce dobrovolníka a je uvedena stručná historie trampingu. Druhá část se zabývá zaznamenáním fungování čtyř vybraných neziskových organizací a jejich srovnáním, které je podkladem k vymezení závěru a doporučení pro další působení organizace.

Klíčová slova:

Tramp, Česká republika, Slovenská republika, kulturní dědictví, financování památkové péče, rozpočet, životní prostředí, nestátní neziskové organizace, dobrovolnictví

1 Úvod

Neziskový sektor se v naší zemi stále rozšiřuje. Každým rokem přibývá mnoho nových organizací, pro které není hlavním cílem dosáhnout co možná nejvyšších tržeb a následného zisku, ale chtějí dosáhnout něčeho hlubšího. Chtějí zkrášlit naše okolí, pomoci jiným, zasadit se o změnu, setkávat se a užívat si volného času v příjemné společnosti, pečovat o životní prostředí nebo ochraňovat, co nám zbylo po předcích.

Neziskové organizace se čím dál více stávají důležitou součástí ekonomického i politického prostředí každé vyspělé země. Vedle podnikatelských subjektů, které zisk mají na prvním místě, často bez ohledu na dopady pro společnost, jsou takové organizace velice potřebné, aby fungovaly jako protiváha a snaha o nápravu zhoršené situace.

V mnoha oblastech ekonomiky jsou navíc neziskové organizace nezbytným řešením, protože podnikání v daném odvětví by nepřineslo svým investorům dostatečné zhodnocení vkladů, a státu se často nedostává finančních prostředků k zajištění dostatečné dostupnosti výstupů – produktů či služeb – dané oblasti.

Jednou z těchto oblastí je péče o kulturní dědictví. Památek, které by si zasloužily pozornost, péči a ochranu je v naší zemi obrovské množství. Jenom v seznamu nemovitých kulturních památek (vedeném Národním památkovým ústavem České republiky) je evidováno přes 40.000 objektů. Mnohé památky v něm však nejsou vůbec zapsány, nejčastěji z důvodu špatného stavu, ve kterém se do současnosti dochovaly.

Tato problematika mě zajímá, protože jsem dobrovolníkem v neziskové organizaci, která se právě o záchranu kulturního dědictví zasazuje. A to jak několika nemovitých kulturních památek, tak zároveň o přírodní rezervaci. Za dobu svého působení jsem získal mnoho podnětů a rád bych celé problematice lépe porozuměl, abych mohl navrhnout změny k jejímu efektivnějšímu fungování.

Tato práce se věnuje srovnání dvou českých a dvou slovenských neziskových organizací, které v dané oblasti působí a zároveň je spojuje myšlenka trampského hnutí. Trampové byli totiž mezi prvními skupinami, které se začaly starat o záchranu odlehlých památek, které v době komunistické totality byly ponechány vlastnímu osudu a vlivu přírody.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem této diplomové práce je zaznamenat fungování dvou českých a dvou slovenských nestátních neziskových organizací pečujících o kulturní dědictví, které byly založeny trampy či byly trampským prostředím ovlivněny. Jsou to Ochrana Klokočských skal, z. s., Sdružení pro záchranu hradu Kumburku, z. s., Združenie na záchranu Lietavského hradu a Združenie RONDEL.

Dalším cílem je srovnání fungování těchto organizací a na jeho základě pak definovat závěr a návrh pro budoucí rozvoj vybraných subjektů.

2.2 Metodika práce

2.2.1 Metodika teoretické části práce

Teoretická část práce je zpracována na základě nastudované literatury k dané problematice, která je uvedena na konci práce v seznamu literárních zdrojů a její následné interpretaci a klasifikaci. Knižní zdroje byly získány v knihovně Studijního informačního centra České zemědělské univerzity v Praze, v Knihovně Akademie věd České republiky a v Národní knihovně České republiky. Sborníky z konferencí a odborné časopisy byly laskavě zapůjčeny ze soukromého archivu paní Hlubučkové. V případě použití internetových zdrojů se převážně jednalo o zdroje od oficiálních institucí či ověřených autorů. Použité zákony byly nastudovány z internetového zdroje www.fulsoft.cz, který poskytuje České zemědělské univerzitě v Praze aktuální platné znění všech zákonů, včetně archivu novelizací.

V teoretické části se práce zabývá problematikou kulturního dědictví, památkové péče a jejího financování, dále pak sektorem neziskových organizací, jejich základní typologií a právní úpravou před i po 1. lednu 2014, kdy vstoupil v platnost nový Občanský zákoník a pro srovnání také základní úprava neziskových organizací ve Slovenské republice. Nastíněna je také problematika statutu veřejné prospěšnosti. Dále je v této části pojednáváno o dobrovolnictví, měření hodnoty práce dobrovolníků a možnostech zapojování dobrovolníků do péče o kulturní dědictví. Na závěr literární rešerše je uvedena stručná historie trampingu a jeho vývoj během 20. století.

2.2.2 Metodika praktické části práce

V praktické části je uvedena charakteristika obou českých a slovenských neziskových organizací. Charakteristiky byly zpracovány na základě pozorování v rámci diplomní praxe, výročních zpráv organizací a osobními rozhovory. Také je zde představena historie a popis památkových objektů, na kterých tyto organizace působí.

V další části se práce zabývá údaji o aktivitách a financování vybraných subjektů. Tyto údaje jsou následně mezi organizacemi porovnávány. Údaje i následné srovnání je zpracováno do přehledných tabulek a grafů a doplněno o stručné komentáře.

V závěru práce jsou zjištěná fakta zhodnocena, a je formulováno doporučení pro budoucí fungování a případný rozvoj vybraných subjektů.

3 Závěr

Tato práce se zaměřovala především na zaznamenání fungování vybraných českých a slovenských neziskových organizací pečujících o kulturní dědictví. Jmenovitě se jednalo Ochrana Klokočských skal, z. s., Sdružení pro záchranu hradu Kumburku, z. s., Združenie RONDEL a Združenie na záchranu Lietavského hradu.

V praktické části byla uvedena charakteristika všech výše jmenovaných organizací, včetně vybraných statistických a účetních údajů. Na základě tyto údaje pak byly navzájem mezi organizacemi porovnány.

Ochrana Klokočských skal se zaměřuje na turistický provoz hradu, který však nestačí pokrýt veškeré nezbytné výdaje. Proto by se tato organizace měla snažit diverzifikovat zdroje, především získávat dotace či sponzorské dary.

Sdružení pro záchranu hradu Kumburku se věnuje převážně údržbě a opravám hradu, na což získává dostatek prostředků formou grantů. V případě zastavení těchto dotačních programů, ale přijde o velkou většinu svých zdrojů. Proto je také vhodné doporučit poohlédnutí se po dalších možných příjmech zvláště z oblasti sponzorských darů

Združenie RONDEL potřebuje především zvýšit všeobecné povědomí o hradu Čabrad' mezi veřejností. Vhodnou cestou by mohly být dobře propagované akce pro veřejnost.

Združenie na záchranu Lietavského hradu svůj potenciál využívá velice dobře. Na co by se však mohli zaměřit je zkvalitnění služeb pro turisty i mimo dobu konání akcí pro veřejnost. Jednou z možností je v turistické sezóně zajistit alespoň víkendovou průvodcovskou službu. Návštěvníci by to jistě ocenili.

Závěrem lze říci, že každá z organizací má svá specifika a silné a slabé stránky, kterých využívá k dosažení svého poslání.

4 Vybraný seznam použitých zdrojů

Literatura:

DUBEN, Rostislav. *Neziskový sektor v ekonomice a společnosti*. Vyd. 1. Praha: Codex Bohemia, 1996, 373 s. ISBN 80-859-6319-1.

FRIČ, Pavol, POSPÍŠILOVÁ, Tereza. *Vzorce a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století*. Praha: AGNES, 2010, 263 s. ISBN 978-80-903696-8-9.

HEŘMANOVÁ, Eva, CHROMÝ, Pavel. *Kulturní regiony a geografie kultury: kulturní realie a kultura v regionech Česka*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2009, 348 s. ISBN 978-80-7357-339-3.

HURIKÁN, Bob. *Dějiny trampingu*. 2. upravené vyd. Praha: Novinář, 1990. ISBN 80-707-7432-0.

MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, Růžena. *Neziskové organizace: vznik, účetnictví, daně*. 12. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2013, 263 s. Účetnictví. ISBN 978-80-7263-825-3.

PEK, Tomáš. *Stavební památky: specifika přípravy a financování jejich obnovy, údržby a provozu*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, i-xiv, 15-214 s. ISBN 978-80-7357-462-8.

REKTOŘÍK, Jaroslav et al. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3. aktualizované vydání. Praha: Ekopress, 2010, 188 s. ISBN 978-80-86929-54-5.

ŠEDIVÝ, Marek, MEDLÍKOVÁ, Olga. *Úspěšná nezisková organizace*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Grada, 2011, 155 s. ISBN 978-80-247-4041-6.

TOŠNER, Jiří, SOZANSKÁ, Olga. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2006, 149 s. ISBN 80-736-7178-6.

Internetové zdroje:

SALAMON, Lester, SOKOLOWSKI, Wojciech, HADDOCK, Megan. Measuring the Economic Value of Volunteer Work Globally: Concepts, Estimates, and a Roadmap to the Future. In: *Annals of Public and Cooperative Economics* [online]. 2011, roč. 82, č. 3 [cit. 2014-04-14]. DOI: 10.1111/j.1467-8292.2011.00437.x. Dostupné z: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1467-8292.2011.00437.x/abstract>